

SISEMINISTEERIUM

Milliseid muudatusi toob EL varjupaigaõiguse reform Eestis?

01.10.2024

- Reformitud normide loomise tagasivaade
- Reformi eesmärgid
- Reformi paketti kuuluvad õigusaktid
- Peamised sisulised muudatused
- Reformi rakendamise ettevalmistamine

- EL õigus on Eesti õigusruumi lahutamatu osa
- Eesti on olnud ühise varjupaigaõiguse ja rändehalduse reeglite reformimisel aktiivne osaline
- Eesti Vabariigi Valitsuse seisukohad on läbirääkimistel 27 liikmesriigi, EL Komisjoni ja Euroopa Parlamendiga saavutatud
- Kokku lepitud lahendus on kõikidele osapooltele kompromisside kompromiss

Kindlamad välispiirid

Taustakontrollid ja õigesse menetlusse suunamine

Varjupaiga piirimenetlus ja tagasisaatmise piirimenetlus

Selged reeglid kriiside olukorras ja meetmed rändajate ründena ärakasutamise vastu

Eurodac sõrmejälgede baasist EL rände infosüsteemiks

Kiire ja efektiivne menetlus

Selgemad varjupaiga menetluse reeglid ja ühetaolised otsused

Inimõigused on kaitstud

Täpsemad standardid kaitse vajaduse hindamiseks

Varjupaigasüsteemi kuritarvitamise vältimine

Solidaarsuse ja vastutuse tasakaal

Püsiv solidaarse abistamise raamistik

EL praktiline ja rahaline abi liikmesriikidele

Selgemad kohustused kaitse taotlejatele

Teisese liikumise tõkestamine

RAHVUSVAHELINE PARTNERLUS

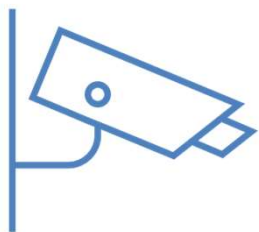
LAHKUMISTE ENNETAMINE – TAGASISAATMISTE TÕHUSTAMINE – INIMKAUBITSEMISE TÕKESTAMINE – SEADUSLIKUD RÄNDETEED

1. EL Varjupaiga Agentuuri määrus, jõustus 2021, rakendatakse
2. Ümberasustamise määrus, rakendus 2024
3. Varjupaiga ja rändehalduse määrus, rakendub 2026
4. Kriisimäärus, rakendub 2026
5. Taustakontrollimäärus, rakendub 2026
6. Tagasisaatmise piirimenetlus, rakendub 2026
7. Menetlustingimuste määrus, rakendub 2026
8. Eurodac sõrmejälgede andmebaas, rakendub 2026
9. Kvalifikatsioonitingimuste määrus, rakendub 2026
10. Vastuvõtutingimuste **direktiiv**, rakendub 2026

11. Ajutise kaitse direktiiv

Eesti praktika vastavuse seire

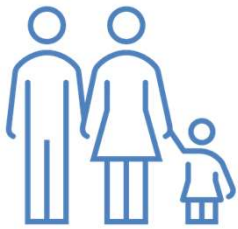
Praegu

- EL Komisjon kontrollib, kas Eesti on direktiivid õigesti üle võtnud
- *Ad hoc* praktika hindamised
- Selge metoodika puudub

2026

- Määrused on otsekohalduvad
- EL Komisjon kontrollib kas 1 direktiiv on Eesti õiguses õigesti üle võetud
- EUAA kontrollib kord 5 aasta jooksul kas EL õigust rakendatakse õigesti
- Metoodika on olemas 2024

Ümberasustamine kolmandast riigist

Praegu

- *Ad hoc* korras EL Komisjoni üleskutse alusel
- Ühtsed reeglid puuduvad
- Võib muuta kohustuslikuks

2026

- Ühtsed reeglid on kehtestatud
- Plaanid 2 aasta kaupa
- Vabatahtlik

Kuritarvitamise tõkestamine

2026

Praegu

- Eesmärk „ainult üks menetlus ainult ühes riigis“ on praktikas raske saavutada

- Korduvad taotlused EL üleselt – enam ei võeta sisulisse menetlusse
- Vales riigis viibijale vastuvõttu ei pakuta
- Põgenemise korral vastutus teisele riigile üle ei lähe
- Kohustuslik on hinnata, kas abi oleks saadaval kodumaa muus piirkonnas
- Tähtajad kohtumenetlusele

SISEMINISTEERIUM

Sõrmejäljed ja rändeteeakonna teave

Praegu

- *3 kategooriat*
- ainult sõrmejäljed
- Ligipääs varjupaigaüksusel
- Keeruline analüüsida

2026

- 9 kategooriat
- Sõrmejäljed, dokumendi koopiad, sisenemise viis, kõik rändealased otsused
- Ligipääs kõikidel politsei – ja julgeolekuasutustel
- Statistikal toetuvad põhjalikud analüüsid

Praegu

- Erinevad kriisiolukorrad ei ole defineeritud
- Abi taotlemine ja saamine *ad hoc* korras
- Rände ärakasutamine ei ole reguleeritud
- Kriiside korral ei ole selgeid erisusi

Toimetulek kriisidega

2026

- Defineeritud on 3 tavaolukorda ja 3 kriisiolukorda
- Abi taotlemiseks ja saamiseks on selged reeglid
- Rände ärakasutamine on defineeritud
- Kriiside olukorras on selged menetluslikud erisused

SISEMINISTEERIUM

Kriiside vältimine - solidaarsus

Praegu

- Abistamine ja abi saamine *ad hoc* korras
- Reeglid ja ennustatavus puuduvad
- Ainult abi saaval riigil on otsustusõigus

2026

- Reeglid on sätestatud
- Regulaarne solidaarsustsükkel
- Abistamine toimib õiglase määra alusel: valemid ja piirmäärad
- Abi andja saab otsustada kuidas abistada
- Ümberpaigutamine on vabatahtlik

SISEMINISTEERIUM

Rakendamise ettevalmistamiseks on napilt 2 aastat

- KOM juhtiv roll – ühine rakendamise strateegia
- SIM ministeeriumite ülene töögrupp
- Alatöörühmad
- LV, LT, FI ja EE koostöö
- UNHCR, IOM ja vabakonna kaasamine
- Regulaarne koostöö KOM ja Eesti osalistega

SISEMINISTEERIUM

Aitäh!

